

אוצר חמד

שו"ת בהל' חג הסוכות מתורת רבינו מרן פוה"ד הגר"י זילברשטיין שליט"א
נערך ע"י נכדו חביבו החתן ר' אריה זילברשטיין שיחי'

מה עדיף סוכה קטנה עם מזוג או מרווחת בלא מזוג

שאלה:

אנחנו משפחה גדולה עם הרבה ילדים בע"ה, חלקם נשואים וחלק עדיין לא. בבית יש לנו סוכה יפה וממוזגת אבל יש בה חסרון, שהיא קטנה. הספקנו היכן לעשות השנה את הסוכה, מצד אחד אם נעשה את הסוכה בבית לא נוכל להזמין את ילדנו הנשואים, מצד שני אנחנו יכולים לבנות סוכה למטה, אך היא תהיה בלי מזוג והיא גם פחות יפה, אבל יהיה בה מקום ברווח לכולם. איזה סוכה עדיפה?

תשובה:

נראה שאדם בריא שאינו סובל באופן קיצוני מהעדר מזוג, יעשה סוכה למטה, והטעם שכתבו הטור והרמ"א (או"ח סימן תרלט ס"א) שבסוכה, נוסף על המצוה של אכילה ושתייה ולינה בסוכה, יש מצוה גם לטייל בה כל שבעת הימים. וא"כ, בסוכה שבביתו שהיא קטנה שבקושי יש שם אפשרות לזוז, בוודאי שא"א לקיים את הטיול, אבל בסוכה למטה יוכל לקיים מצוות טיול. יש לציין שבאבני נזר (או"ח סימן תפ) כתב שהטיול בסוכה הוא מעלה שהרי שיעור סוכה היא שבעה על שבעה טפחים, וגובהו עשרה טפחים, ואיך יטייל בה ואינו יכול לעמוד בה ולא לזוז אנה ואנה, רק לישיב על הארץ לאכול ולישון, אלא שעיקר מצות סוכה היא אכילה ושתייה ולינה, והטיול היא מעלה. ומכל מקום בוודאי כשיש לו אפשרות לקיים את מצות הטיול, זה עדיף על פני לוקסוס של מזוג, ובפרט שבסוכות כבר בדר"כ המזג אוויר נח, והמזוג אינו כ"כ מוצר הכרחי.

...

שכן מבוגר מבקש שנגמור מהר את הסעודה, כי רוצה לישון מוקדם

שאלה:

יש לנו שכן מבוגר שהסוכה שלו צמודה לסוכה שלנו, הוא רגיל ללכת לישון מוקדם ולכן דורש מאיתנו לסיים את סעודות השבת והחג תוך חצי שעה בכדי שלא נפריע לו לישון, האם אנחנו צריכים להתחשב בו?

תשובה:

שנינו במסכת בבא בתרא (דף כ ע"ב) שאדם יכול לעשות בביתו תשמישין שצריך גם כשהם לצורך עבודתו, ואין השכן יכול לעכב עליו ולומר אינו יכול לישון מפני הפטיש ומקול הריחים ולא מקול התינוקות. וכתב הריב"ש (הובא בבית יוסף סימן קנה ג) שזהו דווקא באנשים בריאים, אבל חולה יכול לעכב. וכתב על זה החזו"א (ב"ב סימן יג אות יא) דאין דברי הריב"ש אמורים אלא בעושה דבר שאינו מעיקר הדירה, כמו בעושה אריגה וכיוצ"ב שאין זה מצוי בכל אדם ולא ברוב בני אדם, אבל אם עושה דברים שרוב בני אדם עושים, ולפעמים תשמישין ודיבורן משמיע קול שמפריע לחולה, אינו יכול למחות אף אם החולה קדם, ורשאי אדם לבנות בית אצל חברו ולהכניס את העוללים והיונקים שצועקים בלילה, ואין החולה יכול לעכב עליו, דהרי אינו חייב לצאת מדירתו, עכ"ל.

גם בעניננו מעיקר הדין אין השכן הזקן יכול לעכב עליהם ויכולים לערוך את שולחנם כפי צרכם, אבל בכל אופן ראוי להתחשב בו, ולכן יאכלו את הסעודה כפי צרכם, ולאחר מכן יכנסו הבייתה וימשיכו את השירה והדברי תורה בלא סעודה.

...

האם מותר לצלם בחול המועד

שאלה:

בחול המועד אנו לומדים כמה שעות בבוקר עם אבינו ולאחר מכן אנו יוצאים לראות את פלאי הבריאה, בבחינת 'מה רבו מעשיך ה', הסתפקנו אם מותר לצלם תמונות בחול המועד כדי שיהיה לנו מזכרת מיופי הבריאה?

תשובה:

מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל לא היה דעתו נוחה מלעשות תמונות בחול המועד, אמנם אם זה לצורך, כגון שזה דבר האבד למשל שיש איזה תמונה שאם לא יצלמנה לא יהיה לו תמונה זו בעתיד, והיא זקוקה לעבודת ה', מותר לצלם.

...

קטן שאינו צריך לאימו אך מפחד לישון בסוכה

שאלה:

מה הדין ילד שכל השנה אינו בגדר 'קטן הצריך לאימו', אבל בסוכות הוא מאד מפחד להיות בסוכה ורוצה לישון ליד אימו, האם פטור ממצות סוכה?

תשובה:

מסתבר שעדיין נחשב כקטן הצריך לאימו, שאם צריך לאימו בסוכה עדיין לא נגמל לגמרי, וביותר מזה, יתכן שאם השינה בסוכה מפחידה אותו, פטור מלישון שם משום מצטער.

...

קטנים שבנו סוכה לעצמם

שאלה:

נשאל רבינו מילד מתחת לגיל בר מצוה שבנה בעזרת חבריו סוכה, וכשגמרו לבנותה אמרו להם שהסוכה פחות מי' טפחים ופסולה, שאל הילד היות וכל הילדים (שגופם קטן) יכולים לשבת שם בריווח, האם מותר להם לאכול שם בסוכות?

תשובה:

ראשית יש לדון אם סוכה שקטן בנאה כשירה לקטן שיאכל שם בסוכות. במג"א (סימן יד סק"ג) כתב שקטן אינו יכול לבנות סוכה עבור גדול, ובפמ"ג כתב שראוי להחמיר בזה, ולמעשה כבר האירכו הפוסקים בזה, ובחוט שני (פ"ג אות ב) כתב שהחזו"א פעם אחת האריך בזה, ונטה לומר שמעיקר הדין מהני, אך כשאפשר לתקן ראוי לתקן.

אך כאשר הקטן עושה זאת לעצמו, כתב הביאור הלכה (סימן יד ד"ה להצריך) שגם לפוסקים שקטן לא יטיל ציצית לגדול, פשוט דהקטן לעצמו מותר להטיל ציצית לכו"ע אם רק הגיע לחינוך, שהוא מחוייב מדרבנן במצות ציצית, ומיקרי בר לבישה להוציא את עצמו בעיציותיו. וא"כ גם בסוכה יכול לעשות לכתחילה סוכה לעצמו.

אמנם במשיב דבר (ח"א סימן מא) כתב שאין מחנכין לקטן במצות, אלא במה שהיה עושה כן בהיותו גדול, וכתב מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל (הערות ראש השנה דף כט ע"א, פסחים דף פט ע"א) שדברי המשיב דבר הוא סברא אלימא, וכן הלכה כדבריו, ולדבריו קטן שעשה לעצמו סוכה היא רק בדיעבד.

אמנם בוודאי אם הסוכה היא פחות מעשרה טפחים הסוכה פסולה, כי אין הדבר נתון לשיעורים, לכל אחד אם יכול לשבת בסוכה או לא, אלא חז"ל נתנו שיעורים לגובה הסוכה, וגם לאדם גוף, הסוכה פסולה פחות מי' טפחים.

...

ליטול ד' מינים בכותל או להתפלל עם הנץ

שאלה:

קמתי מאד מוקדם בחול המועד והסתפקתי מה עדיף, האם ללכת להתפלל ליד הבית במנין שבו מתפללים בנץ החמה ולהרוויח את המעלה של זריזים מקדימים, או לנסוע לכותל שיש אומרים שזה מצוה דאורייתא ליטול ד' מינים כל שבעת ימי הסוכות?

תשובה:

תפילה בנץ היה מעלה גדולה שמוזכרת בהלכה, ולדעת הרמב"ם היא התפילה שלכתחילה, והתפילה לאחר מכן היא רק תשלומין, ובוודאי התפילה בנץ עדיפה מאשר לצאת ידי שיטה אחת, שד' מינים ליד הכותל היא דאורייתא.

ובפרט שבד' מינים אינו חייב כעת, ואין חיוב ללכת לכותל כדי להתחייב, משא"כ התפילה בנץ היא חיוב על כל אחד להתפלל בזמנו, וישתדל במשך היום לבוא לכותל המערבי.

להערות ולהארות ניתן לפנות 052-764-2209 או בכתובת המייל: A0527642209@GMAIL.COM

באדיבות: 'ווי העמודים', נערך ע"י 'אוצר הפרשה': a169258235@gmail.com